

Tyresö kommun

Ulrica Andersson

YTTRANDE

2010-05-03

1 (8)

Dnr 2010/BUN086-41

Bilaga 1 § 36

Skolinspektionen

Ansökan om godkännande och rätt till bidrag för fristående förskoleklass och grundskola - kommunens yttrande

Förslag till beslut

Barn- och utbildningsförvaltningen föreslår att barn- och utbildningsnämnden beslutar:

- att vidarebefordra förvaltningens yttrande till Skolinspektionen.

Beskrivning av ärendet

Bakgrund

Barn- och utbildningsnämnden i Tyresö kommun har ombetts yttra sig över en ansökan från Anew International utbildning AB om att starta friskola med förskoleklass och grundskola skolår 1-9 i Tyresö. Nämndens yttrande beskriver vilka konsekvenser en friskoleetablering enligt ansökan skulle få för kommunen beträffande ekonomi, organisation och pedagogik.

Nuläge – grundskolor i Tyresö kommun

I Tyresö finns idag 16 grundskolor, varav två fristående. Samtliga skolor finns utmärkta på bifogad kartbild (bilaga 1). Även fördelningen på årskurser och antal elever bifogas i separat dokument (bilaga 2). De kommunala skolorna är organiserade i tio resultatenheter, med en eller två grundskolor i varje samt i de flesta fall minst en förskola (enhetsindelning, se bilaga 3).

Vårdnadshavare gör skolval till förskoleklass (eller till skolår ett i de fall barnet inte gått i förskoleklass) samt till skolår 6.

Utöver skolorna inom kommungränsen finns Kunskapsskolan i Tyresö, som geografiskt ligger i Stockholms stad, men vars främsta rekryteringsbas finns i Tyresö. Kunskapsskolan har skolår 6-9 och cirka 500 elever.

Kommunen är geografiskt indelad i tre kommundelar – östra Tyresö, Trollbäcken och centrumområdet.

- I de östra delarna finns två kommunala f-9-skolor (Strandskolan och Tyresö skola) samt en friskola med f-5 (Brevik skola).
- I Trollbäcken finns tre f-5-skolor (Hanvikens skola samt Fornudden och Sofieberg, som båda ingår i enheten Trollbäckens förskolor och skolor), samt en f-9-skola (Kumla skola), som i stor utsträckning tar emot de elever som lämnar områdets övriga skolor i skolår sex.
- I centrumområdet, som är geografiskt ganska vidsträckt, finns totalt nio grundskolor; en friskola med skolår f-5 (Montessoriskolan Vintergatan), fem kommunala f-5-skolor, Bergfoten, Njupkärr, Stimmet, Fårdala och Krusboda skola. Två av dess ingår i samma resultatenheter (Nybodabergets förskolor och skolor, där Bergfotens skola och Njupkärrs skola ingår). I centrumområdet finns även tre skolor för äldre grundskoleelever, Nyboda, Forellskolan och Dalskolan. Två av dessa, Nyboda skola och Forellskolan utgör sedan ett par år en enhet, och på grund av minskande elevunderlag tog man hösten 2009 endast in nya elever i skolår sex vid Nyboda skola.

Framtid – pågående arbete och prognos

Kommunen som helhet

Totalt idag strax över 6000 barn mellan 6-15 år i kommunen. Av dessa går 5346 elever i kommunal skola i Tyresö kommun. Drygt 200 elever finns i friskola inom kommunen samt cirka 400 i friskola utanför kommunen eller i annan kommuns skola. Idag är förhållandet mellan tillgång och efterfrågan på grundskoleplatser i Tyresö kommun relativt välbalanserat på totalen. Det finns dock skillnader mellan tillgång och efterfrågan mellan kommunens olika skolor och kommundelar, som beskrivs nedan.

Kommunens befolkningsprognos fram till år 2020 visar att det totala antalet barn i skolåldern efter år 2011 kommer att stiga till en något högre nivå än dagens och ligga kring 6200-6300 under perioden 2013-2020.

Centrumområdet

Elevunderlaget i centrumområdet har varit vikande under ett antal år. Det gäller framför allt i de högre åldrarna, vilket följer den demografiska utvecklingen i hela landet. Enligt befolkningsprognosen kommer elevantalet i de högre åldrarna att stiga något från 2015.

Hösten 2009 startades, som nämnts ovan, inga nya klasser i skolår sex vid Forellskolan. I stället ökades antalet elever vid Nyboda skola, som ingår i samma enhet. Enheten, som går under arbetsnamnet Centrumskolan, har haft ett minskande elevunderlag och därmed en svag ekonomi under en följd av år. Lokalerna vid Nyboda skola är slitna och nedgångna. Det gäller även Forellskolans lokaler, som dessutom är svåra att kombinera med en kommande centrumutveckling. Inför hösten 2010 har kommunen därför beslutat att stänga Nyboda skola för ombyggnad under två läsår. Samtliga elever vid enheten inryms i Forellskolan, förstärkt med tillfälliga paviljonger, medan en ny, modern skola byggs på Nybodaområdet. Den nya skolan planeras för totalt 750 elever i skolår 6-9, ett antal som beräknats utifrån behoven i den långsiktiga befolkningsprognosen för centrumområdet. Under våren 2010 pågår detaljplanering av de nya lokalerna samt upphandling av byggtjänsterna. Det första spadtaget planeras till september 2010. Inflyttning i de nya lokalerna, en ny skola med nytt namn, planeras till hösten 2012.

Den tredje skolan för äldre elever i centrumområdet, Dalskolan, har ett högt söktryck och rymmer inte alla de elever som önskar plats i verksamheten.

Även i de lägre åldrarna, skolår f-5, har elevunderlaget i centrumområdet varit lägre än antalet platser i verksamheterna. Särskilt svårt att fylla sina platser har Stimmets skola samt skolorna inom enheten Nybodabergets förskolor och skolor, Bergfotens och Njupkärrs skolor haft. Enligt befolkningsprognosen stiger elevantalet i området från 2012. Området kring Bergfotens och Njupkärrs skolor har över tid varit svårt att prognostisera, då det är ett område med relativt hög in- och utflyttning. De barn som föds i området har inte sällan flyttat därifrån innan de når skolålder. Förvaltningens erfarenhet är därför att befolkningsprognoser som spår ett ökat elevantal i området på längre sikt tidigare slagit fel. Inför de närmaste åren planeras dock nybyggnation i området. Idag är elevantalet vid de båda skolorna så lågt att risk för sammanslagning, antingen genom nedläggning av en skola eller uppdelning med olika årskurser på de båda skolorna, finns på sikt om inte elevantalet ökar. En ökning skulle utan problem rymmas i de befintliga skolornas lokaler.

Vid Stimmets skola ryms betydligt fler elever än man har idag. Skolan har idag möjlighet att ta emot elever från de delar av östra Tyresö som ligger närmast centrum, som inte kunnat beredas plats vid Strandskolan eller Tyresö skola. Detta har dock ännu inte varit nödvändigt. Ett ytterligare minskat elevunderlag skulle innebära allvarliga risker för enhetens ekonomi.

Östra Tyresö

I de östra kommundelarna har det varit ont om platser under de senaste åren, framför allt i de yngre åldrarna. Prognosen spår att elevantalet fortsätter att öka fram till 2013, för att därefter minska till en nivå som dock fortfarande ligger något över antalet tillgängliga platser i området.

Brevik skola (friskola) är ännu inte fullt utbyggd. Skolan har idag elever upp till skolår fyra, men kommer att ha alla planerade årskurser (f-5) från hösten 2010. Skolan är byggd för att rymma två klasser per årskurs, men har hittills inte haft mer än som mest knappt 40 sökande elever per årskurs. I de högre åldrarna är

grupperna små, och lokalerna utnyttjas idag till fler förskolegrupper än vad som först planerades.

Tyresö skola och Strandskolan har båda haft ett högt söktryck till förskoleklass under de senaste åren. Vid Tyresö skola finns paviljonger uppställda, som rymmer ett par grupper som inte får plats i den ordinarie skolan. Till hösten kommer man att förtäta ytterligare i befintliga lokaler. Det senare gäller även Strandskolan. Elever i områdena Öringe och Rotvik, som ligger på gränsen mellan kommundelarna söker sig oftast till skolorna i östra Tyresö snarare än till centrumområdet.

Trollbäcken

I Trollbäcken har antalet platser i förskoleklass under de senaste åren stämt relativt väl överens med antalet sökande. Trycket på Sofiebergsskolan och Fornuddens skola har varit något högre än vad lokalerna ger möjlighet att ta emot, men dessa elever har kunnat beredas plats vid Hanvikens skola eller Kumla skola.

Till skolår sex har de elever som sökt Kumla skola i första hand kunnat beredas plats. Det är från Trollbäcken som Kunskapsskolan har sin främsta rekryteringsbas, då man geografiskt och kommunikationsmässigt ligger bra till för dessa elever.

Konsekvenser av en nyetablering i kommunen

Konsekvenserna av en friskolestart hösten 2011 är helt beroende på var i kommunen den nya skolan lokaliseras. Utifrån befolkningsprognosen kan man se att en liten ökning av elevantalet kan beräknas ske på sikt, men oavsett om denna ökning faktiskt sker är lokaliseringen av den nya skolan helt avgörande för konsekvenserna för kommunen. Enligt ansökan för Anew International Utbildning AB samtal med fastighetsägaren Kungsleden kring möjliga lokallösningar. Kungsleden förfogar över ett antal lokaler i Tyresö, som samtliga är belägna i centrumområdet.

Kommunen planerar som nämnts ovan ett nybygge i centrumområdet, en skola för 750 elever i skolår 6-9 på området där nuvarande Nyboda skola ligger. Antalet 750 elever är beräknat utifrån befolkningsprognoser på längre sikt. Den

nya skolan kommer att ha en yta på 7500 kvm. Med en avskrivningstid på 33 år och internränta på 4,5 % beräknas drift- och kapitaltjänstkostnaden för den nya skolan till 1900 kronor per kvm. (Den befintliga Nyboda skola har en yta på 6318 kvm och drift- och kapitaltjänstkostnader på 950 kronor per kvm.)

I dagsläget är ritningar för den nya skolan beslutade, upphandling av byggentreprenadtjänster pågår och den befintliga skolan utryms till hösten 2010, då nybygget startar. Inflyttning och nystart efter ombyggnad är planerad till hösten 2012. Processen går inte att stoppa eller förändra i någon större utsträckning utifrån den ansökan som inkommit till Skolinspektionen.

Enligt ansökan skulle en friskola i Anew International Utbildning AB:s regi bereda plats för 180 elever i skolår 6-9 från höstterminen 2011. Om skolan startar i centrumområdet finns anledning att tro att dessa elever huvudsakligen är sådana som annars skulle finnas vid Forellskolan under evakueringstiden läsåret 2010-2012. Den fristående skolans rekrytering av elever skulle förmodligen gynnas av att verksamheten startar just när de aktuella eleverna finns i en tillfällig lösning i väntan på nybyggnationen.

När den nya kommunala skolan står färdig finns anledning att tro att där skulle gå 180 elever färre än planerat. Det innebär att matsal och kök, där stora investeringar görs, blir betydligt större än nödvändigt. Detsamma gäller investeringarna i nya lokaler för den fritidsgård som idag ryms inom den befintliga skolan, men som enligt byggplanen inte ryms i den nya byggnaden. Dessa investeringar går inte att stoppa före byggnationen och lokalerna är i stort sett omöjliga att utnyttja till något annat än planerat. I undervisningsyta skulle 180 elever färre än planerat innebära att skolan skulle kunna lämna cirka 200 kvm. Detta skulle kosta kommunen uppskattningsvis 380 tkr per år. Om kommunens skulle kunna finna någon extern hyresgäst till de lediga lokalerna (vilket bedöms som osannolikt) skulle endast en mindre del av förlusten täckas.

Beträffande elever i de yngre åldrarna, skolår f-5, säger sig Anew International Utbildning AB vilja ta emot 25 elever per årskurs, totalt 150 elever. Utifrån de lokaler som Kungsleden förfogar över kan man anta att huvuddelen av dessa elever antingen kommer att komma från de områden där de flesta elever idag söker sig till Njupkärrs eller Bergfotens skola eller från de centralaste delarna av

centrumområdet, där de flesta eleverna idag går till Stimmets skola. De berörda enheterna är kommunens mest sårbara, då de redan idag har sett ett vikande elevunderlag.

Njupkärrs och Bergfotens skola ingår båda i enheten Nybodabergets förskolor och skolor. Resultatenheten omfattar även ett antal förskolor. Nybodabergets förskolor och skolor har under en följd av år haft underskott i sin ekonomi, bland annat beroende på vikande elevunderlag och svårigheterna med att prognostisera behoven i området. Ledningen arbetar idag med att betala av sitt underskott och nå ett noll-resultat, men en ytterligare minskning av elevantalet, exempelvis på grund av nyetablering i området, skulle underminera detta arbete. På sikt skulle en elevminskning innebära att en av skolorna riskerar att läggas ner, med längre skolväg för många elever, personalnedskärningar samt stort missnöje hos vårdnadshavarna som följd.

Stimmets skola är idag två-parallellig, men med många små grupper, vilket innebär ekonomiska påfrestningar. Skolans ledning beräknar att upp till tio elever ytterligare i varje årskurs skulle vara idealt för lokalanvändningen. Om antalet elever minskar ytterligare, blir det omöjligt att fortsätta med två paralleller per årskurs. Lokaler skulle få ställas av, och de är svåra att använda till annan verksamhet. En organisation med endast en klass per årskurs skulle göra förutsättningarna sämre ekonomiskt och organisatoriskt. En bestående minskning skulle innebära att kommunen måste överväga att inte ta in samtliga årskurser f-5 vid både Stimmets skola och den närliggande Fårdala skola. En sammanslagning av dessa enheter skulle innebära längre skolväg för många elever och förmodligen ett stort missnöje bland vårdnadshavare.

Skulle Anew International Utbildning AB kunna finna lokaler i någon annan kommundel än centrumområdet, skulle konsekvenserna för kommunen inte bli lika omfattande. En etablering i Trollbäcken skulle förmodligen drabba Hanvikens skola hårdast, då denna idag tar emot de elever som inte kunnat beredas plats vid de andra skolorna i området. Även Kumla skola, framför allt deras högre årskurser skulle få ett minskat elevunderlag. En etablering i området östra Tyresö vore utifrån dagens läge och prognoser positiv, då där saknas platser under överskådlig tid. Kungsleden förfogar dock inte över några lokaler i

dessa områden och kommunen har svårt att se några andra befintliga lokaler som skulle kunna vara aktuella för en skola.

Birgitta Wigren
förvaltningschef

Ulrica Andersson
verksamhetsstrateg